

چراغ روشن استاد برای شاگرد

گفت‌وگو با نزدیک‌ترین شاگرد استاد فرشچیان که آثاری با امضای ایشان را به موزه آستان قدس رضوی اهدا می‌کند

اللهه ضمیری | استاد محمود فرشچیان در طول عمر پربارش، شاگردان بسیاری پرورش داد، اما در واپسین سال‌های زندگی‌اش، یکی از نزدیک‌ترین و برجسته‌ترین همراهانش، هاشم طلائیان بجستانی بود. هنرمندی که هم در خوشنویسی و هم در نقاشی ایرانی صاحب‌سبک است و آثارش را با روحی قرآنی و معنوی درآمیخته و حالا در چهلمین روز درگذشت استاد، اثری را به موزه آستان قدس رضوی اهدا می‌کند که امضای استاد فرشچیان را بر خود دارد.

■ تولد هنری شاگردی وفادار

هاشم طلائیان بجستانی، متولد اول فروردین ۱۳۶۴ در شهر بجستان، از نوادگان مرحوم کربلایی علیجان سلیمانیان بجستانی است؛ مردی که در مجالس مذهبی به نگارش قرآن می‌پرداخت و خطی زیبا داشت. این میراث هنری در خون و جان طلائیان جاری بود. از همان کودکی علاقه‌اش به نقاشی و خوشنویسی چنان شدید بود که حتی اگر برگه‌ای سفید نمی‌یافت، روی نوشته‌ها نقاشی می‌کشید. او بعدها مسیر هنر را جدی‌تر دنبال کرد و با دریافت مدرک دکترای هنرهای تجسمی از آلمان و دکترای افتخاری از آکادمی هنر اروپا و آمریکا، جایگاه علمی و هنری خود را تثبیت کرد. اما نقطه عطف زندگی هنری‌اش آشنایی با استاد محمود فرشچیان بود؛ آشنایی‌ای که به رابطه‌ای پدانه بدل شد.

■ با دیدن این اثر، جان و دلم روشن شد

رابطه میان استاد محمود فرشچیان و هاشم طلائیان بجستانی فراتر از یک ارتباط استاد و شاگرد، پیوندی پدانه، سرشار از مهر، معنا و الهام بود. طلائیان با لحنی آمیخته با احترام، از نخستین دیدارشان چنین یاد می‌کند: «یادم هست کلی تلفنی صحبت کرده بودیم. وقتی برای دیدار رفتم، استاد در چهار متری من ایستادند، لبخندی گیرا زدند، دست‌هایشان را باز کردند و من در آغوششان رفتم. آن لحظه هیچ‌گاه از ذهنم پاک نمی‌شود». این لحظه، آغاز ارتباطی هنری و نقطه تولد یک پیوند روحی بود که در سال‌های بعد به یکی از عمیق‌ترین روابط استاد با شاگردانش بدل شد.

طلائیان در طول ۱۲ سال آشنایی با استاد، از محضر ایشان درس گرفت و هر هفته با تماس، این رابطه را زنده نگه داشت. او می‌گوید: هفته‌ای نبود که تماس بگیرم و از استاد احوال‌پرسی نکنم. هر وقت ایشان به ایران می‌آمدند، من به دیدارشان می‌رفتم و درس می‌گرفتم. حتی در لحظات کوتاه، استاد با مداد نقشی برایم طراحی می‌کردند و آموزش می‌دادند. اما آنچه این رابطه را متمایز می‌کرد، تنها آموزش‌های تکنیکی نبود، نگاهی معنوی و عرفانی بود که استاد در دل هنر می‌دید و با طلائیان در میان می‌گذاشت. «همیشه از عبادت خداوند و رمز و رازهای خلقت با من صحبت می‌کردند. ایشان هنر را تجلی نور الهی

می‌دانستند». این نزدیکی، در لحظات مختلفی جلوه‌گر شد، از جمله زمانی که خبرنگاری از استاد درباره آثار طلائیان پرسید و استاد با نگاهی ژرف گفتند: «یک حالت بسیار معنوی دارد. دست خودش نیست. یک نیروی دیگری هست که قلمش را می‌چرخاند و اندیشه‌اش را روی کاغذ می‌آورد». جمله‌ای که برای طلائیان، تأییدی بر مسیر هنری از سوی کسی بود که هنر ایرانی را جهانی کرده بود. او با احساسی عمیق ادامه می‌دهد: یک بار اثری را برایشان باز کردم؛ استاد گفتند: «با دیدن این اثر، جان و دلم روشن شد».

این خاطرات در دل طلائیان مانده‌اند و در آثارش نیز جاری‌اند. در هر نقش، رنگ و پیچ‌وتاب قلم، ردپای آن لبخند گیرای استاد و آن نگاه معنوی که هنر را عبادت می‌دید، دیده می‌شود و در قاب آثار طلائیان، برای همیشه جاودانه شده‌اند.

■ «ما رأیت الاعمیلا» در قاب هنر

در چهلمین روز درگذشت استاد محمود فرشچیان، دو اثر برجسته از هاشم طلائیان بجستانی در موزه آستان قدس رضوی رونمایی خواهد شد؛ آثاری که امضای استاد را بر خود دارند و تجلی نگاه معنوی، هنری و رابطه عمیق شاگردی هستند که در سال‌های پایانی عمر استاد، نزدیک‌ترین همراهش بود. نخستین اثر با عنوان «شام عاشورا» تصویری است از

چشمی که درون آن، وقایع عاشورا جریان دارد. برداشتی هنرمندانه و عمیق از چشم حضرت زینب(س) و حدیث شریف «ما رأیت الاعمیلا». طلائیان روایت می‌کند هنگام نمایش دادن این اثر به استاد، ایشان با نگاهی سرشار از تأمل، همان جمله را بر زبان آوردند: «ما رأیت الاعمیلا» و سپس اثر را با دستان خود امضا کردند و در کنار آن، توشیحی نوشتند که مهر تأییدی بود بر روح اثر و صداقت هنرمند. این لحظه برای طلائیان افتخاری هنری و تجربه‌ای روحانی و تأیید قلبی از سوی کسی بود که هنر را با عبادت درآمیخته بود.

■ ادای احترامی با قلم و نور

در کنار «شام عاشورا» اثر دیگری نیز از طلائیان در این مراسم معرفی خواهد شد؛ اثری با موضوع آیه شریفه آیت الکرسی که پیش‌تر در محضر استاد فرشچیان رونمایی شده و امضای ایشان را دریافت کرده است. این اثر، در دو سال متوالی، یعنی ۱۴۰۳ و ۱۴۰۴ به‌عنوان اثر برگزیده یکی از بزرگ‌ترین رویدادهای جهانی هنر در دبى انتخاب شد و به‌عنوان نخستین اثر قرآنی معرفی شده در چنین سطحی، توجه جهانیان را به خود جلب کرد. طلائیان با افتخار و تواضع می‌گوید: یکی از دوستانم گفت این نخستین اثر قرآنی است که در چنین رویداد جهانی معرفی می‌شود. روی صحنه، مجری آیت الکرسی را معرفی کرد. آن لحظه برای من دقیقاً همان تجلی لطف خداوند بود؛ لحظه‌ای که حس کردم هنر می‌تواند زبان دعا باشد.

طلائیان این دو اثر را هدیه‌ای هنری و نذری معنوی می‌داند؛ آثاری که با توسل، تأمل و عشق خلق شده‌اند و در هر رنگ و نقششان، ردپای ایمان و الهام الهی دیده می‌شود. او باور دارد همه زیبایی‌ها، موفقیت‌ها و الهام‌ها، تنها با مهر و عنایت خداوند ممکن می‌شوند، همان نوری که در آثارش جاری است و در این مراسم به یاد استاد، در قاب هنر ایرانی خواهد درخشید. این رونمایی، ادای احترام به استاد فرشچیان و تجلی پیوندی است میان هنر، معنویت و شاگردی وفادار که اکنون خود چراغی در مسیر هنر ایرانی شده است.

■ هنر، وسیله‌ای برای توسل و ارتباط با عالم معنا

طلائیان هنر را ابزار بیان و وسیله‌ای برای توسل و ارتباط با عالم معنا می‌داند. او درباره خلق اثر «شام عاشورا» می‌گوید: سه بار در طول نگارش این اثر، به حضرت ابوالفضل العباس(ع) متوسل شدم. هیچ‌گاه در زندگی‌ام این قدر توسل نکرده بودم. می‌دانم تمام برکات این تابلو، از برکت همین توسل است. او ادامه می‌دهد: این اثر، برگرفته از جمله شریف «یا کاشف الکرب عن وجه الحسین» است، یعنی ای کسی که غم‌ها را از دل حسین(ع) می‌برد، به حق حسین(ع) غم‌های مارانیز بردار. این معنادر عمق اثر جاری است. آثار طلائیان سبک خاصی دارند؛ تلفیقی

